

àmbits

de psicopedagogia

LA DISTRIBUCIÓ DE L'ASSESSORAMENT ALS CENTRES EDUCATIUS ENTRE ELS PROFESSIO- NALS D'UN EAP

Joan Agelet Profitós

Amb la col·laboració de les professionals de l'EAP de Nou Barris

Des de fa uns anys ençà, les tasques encomanades als psicopedagogs que realitzen la seva professió en els EAPs, han anat augmentant progressivament degut, principalment, a la implantació de la ESO. De tots és conegut, per exemple, com han augmentat les demandes en relació a les problemàtiques que presenten els alumnes en les franges d'edat entre els 12 i els 16 anys, ja sigui degut a ells mateixos o bé a l'aplicació que es fa de la ESO en els centres de secundària. No és objecte d'aquest article analitzar aquestes qüestions. Però allò que sí ha de quedar sens dubte és que la tasca dels EAPs s'ha anat veient augmentada sense que, en correspondència, augmentés la seva dotació de recursos humans. Aquesta situació es veu agreujada, aquests darrers cursos, amb la pressió i ordres que rebem des de l'administració, els mateixos centres i els pares, per tal que atenguem l'escola concertada. I en cap cas es contempla un augment de professionals.

És per aquesta raó que, per una banda, es fa necessari elaborar criteris per poder anar acotant les feines que poden ser assumides amb un esforç raonable i no des d'un sobre esforç continuat i, per una altra banda, tenir criteris elaborats per tal de poder distribuir de la millor manera i equitativa, els centres d'una zona entre els respectius membres d'un equip.

És en aquest darrer tema, l'elaboració de criteris de distribució interna de centres, que el nostre EAP ha estat treballant els darrers cursos.

Insistim que ha estat fet per la necessitat d'intentar trobar una equitat de distribució que, de cap manera, ha impedit el tenir presents la diversitat personal i circumstancial dels professionals de l'equip. Volem dir que, repartir la tasca entre tots, no vol dir que hagi de ser el resultat d'una divisió i exactitud matemàtica, sinó que es poden tenir en compte les circumstàncies de cada professional i cada curs fer un repartiment diferenciat.

Però hi ha una altra raó que dona fonament a aquesta recerca de criteris: Algun cop hem sentit comentaris que el Departament també busca acotar la tasca dels EAP i que, en aquest acotament, tindria en compte, sobretot, el nombre total de població escolar de cada zona. Si fos així, fóra important que els EAPs haguessin pensat quins són els criteris que diferencien un centre d'un altre en relació a l'assessorament psicopedagògic, i per tant, quines zones exigeixen més dedicació. I encara més: quines zones requereixen més professionals dels que tenen en aquests moments. I no pel nombre de població escolar, sinó per les característiques dels seus centres i dels alumnes que hi assisteixen. I quines són aquestes característiques que diferencien uns centres d'uns altres? D'aquí va partir la nostra idea.

ELS CRITERIS

Un primer pas va ser plantejar-nos quins criteris determinen la quantitat de tasques d'assessorament i dificultats que es generen de cara a l'EAP i, per tant, quines escoles suposen més feina a un assessor psicopedagògic i quines en suposen menys. No és fàcil acotar en criteris que, a més, poguessin convertir-se fàcilment en indicadors concrets i valorables, allò que determina la dificultat de la nostra tasca. Tot i així, ho vàrem intentar. Els criteris van ser definits d'aquesta manera:

- La grandària del centre: tant a nivell d'alumnes, com de professorat i de grups-classe. D'ensenyament obligatori (inclosa l'etapa infantil) i de postobligatori.
- L'especificitat del centre. Els alumnes amb necessitats educatives especials i el professorat especialista que l'atén.
- La cultura de demandes d'aquell centre o la càrrega d'atencions necessàries a alumnes.
- La dinàmica del propi centre en relació a l'assessorament de l'EAP.

I els indicadors que vàrem pensar que podíem contemplar de cada criteri i en cada centre van ser:

- Nombre de grups-classe d'ensenyament 3-16. (Indicador de dada bàsica que distingeix els centres per la seva grandària i que, alhora, repercuteix en la quantitat de possibles demandes).
- Nombre total d'alumnes d'ensenyament 3-16. (Igual que l'anterior, indicador de dada bàsica que distingeix els centres per la seva grandària i que, alhora, repercuteix en la quantitat de possibles demandes). Si bé és molt similar a l'anterior, introdueix la diferència entre els centres que tenen els mateixos grups però en un cas amb molta matrícula i en d'altres amb ratios molt petites.
- Nombre de grups-classe d'ensenyament 16-18. (Per les mateixes raons que el primer).
- Nombre total d'alumnes d'ensenyament 16-18. (Si bé la intervenció dels EAPs no està prioritzada en aquests nivells educatius, sí que, sovint es generen algunes demandes a les que no es pot dir que no per la seva naturalesa així també com d'altres demandes centrades en l'orientació professional especialment, en finalitzar-los).
- Nombre total de professorat que atén dels 3 als 16 anys (etapa obligatòria) i el nombre total de professorat que atén dels 16 als 18 (o etapa postobligatòria). (Indicador de dada bàsica que distingeix els centres per la seva grandària i que, alhora, repercuteix en la quantitat de possibles demandes).
- Consideració de Centre d'Atenció Educativa Preferent (o amb sol·licitud acceptada per la inspecció i en espera de resolució). (Indicador de centre que requerirà, en general, més atenció i que hi trobarem més dificultats, per exemple, amb els pares).
- Ser centre d'EE: (Per la major dedicació que suposa i la seva especialització).
- Nombre total d'alumnes atesos durant el curs que s'acaba (atenció entesa a qualsevol nivell). (Dada indicativa de la dedicació als alumnes que s'ha generat aquell curs en aquell centre, encara que en el següent pugui variar) (Si bé és cert que el nostre objectiu principal no és veure alumnes, sí que cal atendre les demandes dels centres i anar-los donant pautes per tal que puguin ser atesos amb els seus propis recursos.)
- Nombre d'alumnes considerats oficialment de nee que hi haurà el curs següent en aquell centre (Acreditats oficialment o considerats com a tals per aquell EAP. Incloent els d'escolaritat compartida suposant que no estiguessin matriculats en aquest centre).
- Nombre d'alumnes amb escolaritat compartida (Perquè caldrà que ens coordinem regularment amb el CEE o amb la UEC amb qui aquests alumnes comparteixen escolaritat).
- Nombre total d'especialistes d'EE i suport. (Perquè si bé són un ajut per l'escola i per a l'atenció a les nee, és cert que quants més n'hi hagi, més demanda generen a l'EAP i més coordinacions cal establir. En definitiva, comporten més dedicació a un assessor psicopedagògic).
- Intervenció del programa de compensatòria (Perquè requerirà la nostra coordinació amb aquests professionals).
- Equip directiu amb molta demanda cap a l'EAP (Indicador de valoració d'aquells equips directius que, en positiu: perquè el tenen molt en compte, el valoren i li demanen molta intervenció, en treballs de cicle, de claustre, amb la comissió d'atenció a la diversitat,... o en negatiu: envers l'EAP i envers l'organització i coordinació del propi centre, que obliguen a l'EAP a fer una intervenció diferent).
- Valoració de la dinàmica de centre per si dificulta la intervenció de l'assessor. (Indicador de valoració d'aquelles dinàmiques dificultoses de centre que entorpeixen la tasca d'assessorament).

LA QUANTIFICACIÓ

El segon pas va ser estudiar la possibilitat de quantificar o de donar valor numèric a aquests indicadors per tal que fos possible operar matemàticament amb els centres: comparar, sumar, repartir, etc.

El procediment per determinar aquesta valoració quantitativa va ser seleccionar una mostra de centres que -cada un d'ells- fos conegut per alguns (més d'un) dels professionals de l'EAP. Es va donar valor numèric als seus indicadors concrets. Entre tots els professionals es va valorar si la suma de puntuacions de cada un d'aquells centres corresponia a la valoració i comparació qualitativa que, aquells professionals que els coneixien amb més profunditat, tenien d'aquells centres. No cal dir que es va haver d'afinar la puntuació que es donava a cada ítem, diverses vegades, fins a encertar una puntuació que, globalment, ens semblés equilibrada en comparació als indicadors i als centres, entre ells.

Un curs després, inicis del 99-00, va estar modificada i afinada una altra vegada i deixada, ara per ara, com a definitiva.

Vegem-la:

- Per cada grup-classe d'ensenyament 3-16:	0'50
- Per cada 40 alumnes d'ensenyament 3-16:	1
- Per cada 4 grups-classe d'ensenyament 16-18:	1
- Per cada 100 alumnes d'ensenyament 16-18:	1
- Per cada membre del claustre d'ensenyament 3-16:	0'50
- Per cada membre del claustre d'ensenyament 16-18:	0'25
- Per ser centre d'atenció educativa preferent o amb sol·licitud en espera:	5
- Per ser centre d'educació especial:	5
- Per cada 5 alumnes atesos aquell curs:	1
- Per cada alumne de nee:	1
- Per cada alumne d'escolaritat compartida:	0'50
- Per cada especialista d'EE o de suport:	1
- Per ser centre amb atenció dels especialistes de compensatòria:	1
- Per l'equip directiu (Per positiu o negatiu envers l'assessorament):	de 1 a 5
- Per la dinàmica difícil del claustre:	de 1 a 5

Els conceptes no són excloents: Això significa que, per exemple, el professor/a d'EE o el psicopedagog/a es compten com a especialistes, però també com a membre del claustre. I un altre exemple: els alumnes de nee es compten com a tals, però també es compten com a alumnes atesos i com a alumne del centre (en tres indicadors diferents).

La puntuació d'alguns indicadors s'obtenen amb decimals.

La puntuació dels dos darrers indicadors, ve proposada pel professional que va a aquell centre i l'equip la valora i la determina en funció dels raonaments que exposa aquest professional i la comparació amb les dificultats dels altres centres.

Feta la valoració i suma de tots els indicadors de cada escola i institut, ens va permetre comparar els centres entre sí d'una manera fàcil i més objectiva que no pas la mera opinió personal, vàrem poder fer la suma total de tots els centres, calcular mitges de valoració del total de centres públics (els "punts" que ens tocava assumir a cada professional si el repartiment fos matemàtic), fer una distribució més equilibrada entre els professionals de l'EAP tenint en compte -repetim- la pròpia diversitat i circumstàncies personals dels membres de l'equip (per exemple, la formació o els interessos

professionals), etc. Tot plegat, tenint en compte que en el nostre EAP tenim el criteri que, cada professional, no assumeixi més de dues especialitats en la seva dedicació d'assessorament (CEIP-IES; CEIP-CEE, IES-CEE).

Potser faltaria afegir un indicador que a la nostra zona és poc important, però que pot ser-ho molt a comarques: la distància o, millor encara, el temps de desplaçament que suposa anar des de la seu de l'EAP fins al centre que rep el nostre assessorament. És evident que deu haver-hi diferències.

Però faria falta avançar i fer una tercera passa:

EL FUTUR

Quin marge de puntuació total és raonable que pugui assumir un professional ?

Parlem de marge perquè cal pensar que, com a persones, som diversos i, per tant, hi ha varietat en els estils d'intervenció, en els ritmes, en l'organització personal, en la capacitat de treball, en els coneixements, en la pròpia seguretat, etc. Tot plegat fa que caldria establir uns marges, entre un mínim i un màxim.

No parlem de quants centres pot assumir cada professional perquè queda clar que, en relació a l'assessorament psicopedagògic, cada centre és un món i cada un d'ells té factors diferents que augmenten o no, el treball d'un assessor. És possible que, en alguns casos, tres centres suposin més dificultats i/o tasques d'assessorament (més puntuació) que en d'altres casos cinc centres d'unes altres característiques. En tot cas, sí que pensem que caldria establir un màxim de quatre centres per garantir que s'hi pot anar cada setmana un temps continuat i raonable.

Si poguéssim arribar a determinar aquestes puntuacions (entre mínima i màxima) que pot assumir un professional, podríem resoldre també, algunes d'altres qüestions col·laterals: per exemple, comparar zones de treball, saber què queda per atendre en una zona determinada, tenir un mapa més coherent de distribució de professionals i equips, etc.

Potser llavors també, caldria començar a valorar -amb un sistema equivalent de puntuació- aquelles tasques que no són assessorament a centres: coordinacions que fa l'EAP amb diverses institucions, reunions programades a les que cal assistir, tasca administrativa, la dedicació que suposa la direcció, etc.

Com a conclusió diríem que caldria continuar per aquesta via -o per una altra- però que cal començar a posar fites a la tasca dels EAPs. Que cal posar fi a aquesta continuada adjudicació de tasques sense que es tinguin en compte les possibilitats de realitzar-les amb unes mínimes condicions de qualitat i sense que s'augmenti la dotació de recursos humans per a dur-les a terme. Per una altra banda, els EAPs hauríem d'elaborar, crear i utilitzar criteris que millorin la nostra qualitat d'intervenció. I hem de tenir aquests criteris elaborats abans no ens n'imposin uns altres. En el nostre EAP ens han sigut útils aquests que us hem presentat, amb les seves quantificacions. Pensem que és una via per la que cal avançar per poder delimitar la feina d'un assessor psicopedagògic per tal de poder-la fer amb la qualitat necessària.